

حریت فکریه

عالمک عثمانیه ایچون سنه لکی ۴۰ آتلی آیللی ۲۰ غروشد
عالمک اجنبیه ۱۲ ۷ نراقدر

آپونته رائلی:

عمل اداره سی: باب عالی جاده سنده
یکی عثمانلی مطبعه و کتبخانه سی

وفات ابتدیی اخباراً غزته لرده ارقونان مشاهیر محرریندن وتورک مجملیندن موسبو الفردد دوران

« خاتم الانبیا » و جلال نوری بک

۱

بیک اوجیوز اوتوز ایکی سنه ظرفده کنديسنگ
امی اولارق گلش کچمش انسانلرک اینجده ، روح متعالی
نبوتک ، خوشنود اولدینی موجودلردن بیرسیده
اعتقادجه جلال نوری بک در . چونکه ، اون اوج
عصر اینجده حضرت نبی اکرمی بزم قیمت بلند انسانی
ایله طایفه ، افکار عمومی خلافت اولارق ، جسارت
ایدن او اولمدر .

اکر ، زمان طرفدن « حیات یسوع » یازیلدینی
زمان فرانسه اولدوغی قادر ملکتمزدهده علوم و معارف
منتشر اولسایدی ، شهرت ، « خاتم الانبیا » ، حیات
یسوع ، ک ایقاع ایتدی کوروانی قادر ولولهدی موجب
اولور ایدی .

فقط بوکونکی عرفانمزه نظر آ بوکتاب معلوم
ومعلوم اولان بعض محافلده حدتار ، شتوملر ، دیش
غیبرتاملر حاصل ایتدکن صوکر ا اهمیت استقباله
ترک ایدرک اونویلوب قالاچقدر . بنیونا نه قادر متأسفم .
معافیه اسلامی نصر ایتدن من جهته بختیار بولیورم .
چونکه هویت حقیقه مسیحیه انجق اون سکز عصر صوکر ا
یازیلایدیکی خالد حضرت محمد (صام) ک هویت بلند
انسانی اون اوج عصر صوکره موقع تدقیق قونولمدرک
بویش عصرق تقدیمی نیز حریت اسلامی بک بر فضیلت
مخصوصه سی عدا بتمکده تردد یتمه یز .

فی الحقیقه ، اساسات اسلامی ، حریت و حقیقت اوزرینه
موضوع ایکن ، رضای شارع خلافت اولارق ، دین
نامنه ، اونی بیر طاقم قیود مالایطاق ایله تحدید اتمک
چالیشمق : جهانممول بیر ترقی کوسترک استعدادینی
حاضر اولان مدنیت اسلامی بک سقوطی نتیجه اعتباریله

مسلمانلرک اسارت عمومی نی موجب اولمدر .

حریت فکریه اسلامی ، اساسات و مداهنه ترک
موقع ایتدکن صوکر ا ، وضعت حقیقه نی تبدیل ایدن
بوتون افکار و اعتقاد صحیحه کی ، حیات نبی اکرم دخی
خرافه و ماسالر اینجده بوغولش و رجوق محال اولان
افعال و اجرات نبی مشارالیه اسناد ایدملکه کویا قدری
اعلا ایدیلک ایتلمدر .

احتمال که او خرافه لک فائده لی اولدینی زمانلر
اولمدر . بلکه بوکونده بعض طبقات ناسده عین تأثیری
ایقاع ایدمیلر . فقط بونی تمادی ایتدیرمک جزئی بر
منفقی موجب اولسه بیله بو ، افکار بشری تنور اتمک
ارزوسندن یوسک طوولسا ملیدر . علوم و مدنیت
جدیده بک بکر منجی عصر نده ، قونک بیقیدینی مافوق الطبیعه
انتقاداتی ادامه ایتدکن ایسه ، انسانلر ، حقیقه مطابق
و حقیقی محتوی برتریه فکریه ویرمک هر حالده داها
یوسک بیر فکر داها نجیب برخصتدر . بونکه برابر
ما فوق الطبیعیاتی ادامه اتمک چوق دفعه بیر نتیجه عملیه و ریمور .
رسدات و حسابات اوزرینه یا کلمز صورتده ایتا ایدن
قوزموغرافیا علمی اوکر ندکن صوکر ا ؛ مثلاً قرآند
چوق دفعه موضوع بحث اولان سبع سموات تعبیراتی ،
بیرشاکرد ، برابر باشقا تورلو دوشونمه که مجبور اولیور ؛
وا کلا بورک چوق ایکن کنديسنه تلقین ایدیلن بو
خصوصه کی معلومات و اعتقادات دوغری ده کیدر .

شمعدی او چوجقه کوزیله کورمک درجه سنده قانع
اولدوغی بر حقیقت خلافتده : « قرآن بویله یازیور
وسنده مطلقا بویله اعتقاد ایدم جکسک . دیمک هیچ بیر
زمان اون اقاع ایدم من . اقاع ایدیمه من بیر دماغ ایسه
هر وقت منکر و عاصی در . حالبوکه علمامن بونی بوکونکی
قونو کور . تأویل و تفسیر ایدم بیلرلر . فقط مدرسه
علماسنک جهاتی و عصر لرجه اول یازیلش اولان تفسیر
لردن باشقا تورلو قرآن حکیمک تفسیر ایدیمه بیله جکنه
قانع اوله ماملری بیر چوقلر نی ضلالتنه سوق اتمک
مجبور ایدمه بیراقور .

میانستہ نرم نظر دقت مزی جلب ایدہ جک مسائلدن بیریمی دیه
نبوت و نبی مسئلہ لری در، بونلری مادی صورتده موضوع
بحث ایتمکدن چکنیمیم . چونکه ، حق اولان حقیقت
اولان بیریشته هانکی نقطه نظر دن وهانکی جهتدن بانیسه
منظره سی دیکشسه بیله جوهری دیکشمن .

بناء علیه قورقاجق هیچ برشی بوقدر، و بز، بوکی
مباحثی ماده موضوع بحث ایتمکدن قورقانلرک جهلندن
باشقا هیچ بیر شیلرینه قانع ده کیلز :

بوتون قیودانی پارچالایارق، ایلمک دفعه ، حیات نبی
اکرمی مادی بیر صورتده موضوع بحث ایتمکده بویوک
بیر جلادت مدنیہ کوسترمش اولان جلال نوری بکه
بویوک برتشکره بورجلی بز .

کتاب، محدود اولمقده برابر شمدی به قادر نظر دقته
آلنماش اولان مباحثی احتوا ایتمیکی ایجین حائر
اهمیتدر ؛ فقط ناکافی در. بک مهم اولان برچوق مباحث
داها واردرکه اونلری احتوا ایدہ جک اولان ایکنجی
بیرجلده ایا، بو خصوصده کی عطشمنک ازاله سنی مؤلفدن
رجا ایدیوروز .

جلال نوری بک کتابی محمود اسعدافندی حضرتلرینه
اتخاف ایدیوروز . بزوراد، بویوک بیراصابتله ظرافت
کوریدیوروز، فی الحقیقه بواثرا کر مطلقا اتخاف ایدیلک ایجاب
ایدیورایدیسه انجق محموداسعدافندی حضرتلرله اونکله
همعیار اولان برقاج عالم حقیقی به اتخاف ایدیله بیلیر ایدی .
بسیط دوشون محافل مینه ایجین بوکتابل ناصیل
بیر تأثیر حاصل ایدہ جکنی کسیدیرمک شمدیدن قابل
ده کیل ایدہده هر حالده اونی اوکریمک ممکن اولاجقدر [*]
بوتون امیدلریمز خلافت اولهوق معکوس بیر تأثیر حاصل
ایتمش اولسه بیله ، بز ، بوکتابل ایلہ بویوک بر احتیاج
وجسدانی و دماغیمزک تطمین ایدیش اولدوغنی بلا پروا
ادعا ایدہ بیلیر .

[*] آداب مناظره و انانییه به موافق اولوق شرطله وارد
اولاجق اعتراضات مع المنونیہ درج ایدیلیر .

حریت فکریہ

حالبوکه حقیقتده ضلالتده قالان کندیلری اولوب
نجات بولان او شا کرددر . فقط نه به یارارکه بو صورته
جسم بیر اختلاف قابوسی آچیلمش بولونیور .
الهی کتابلر هیچ برزمان برفن کتابلری اولمادینی
ایجین لسان حق ایلہ متکلم اولان نیلیر ، قنونه متعلق
اولان مباحثه عائد ، امتلریه سیانانده بولونا جق لری زمان،
مطلقا عصرلرنده شایع اولدینی درجه ده بحث ایتمک
مجبوریت الیمسندہ درلر .

بطالمیوس سیدستی منظومه شمسیمه داخل اولان
یدی معروف کوکبه کوره سمواتی بیرطاق طبقاته تقسیم
ایتمکدن عبارت ایدی که سبع سموات دنیلور ایدی .
عربستان شبه جزیره سندہ زمان بعث نبی ده معلوم
اولان سیدستم نوایدی بناء علیه جناب نبی محترم بونلردن داها
باشقا تورلوب بحث ایدہ من ایدی . ذاتاً امتیه هیچ برزمان
بر قوزموغرافیا درسی ویرمک ایستهمدی . او ، بز
بک بویوک بر اخلاق وسیعیه تمام ایتمک ایستوردی که،
اگر اونلری بحق تعقیب و تطبیق ایتمه یلک سکنته ارضک
اعظمی صورتده بختیار اولاجقته شهبه بوقدی . شهاب
ناقبلر حقندہ اولان تقسیمات دخی بویولده در . خلاف
فن و تجربه اولان بعض معجزات منقولہ دخی هیچ بر
وقت اطمینان بخش اولمازلر . بودکر سز بجی بوقادار
اوزاتمقلغمز بر نمونه کوسترمک مقصدینه مبنی ایدی .
کنه جرمی دینسز عد ایدن مدرسه علماسی اکر بو
ادعائریته کندیلری ده اینانیورلرسه آرتیق اونلره ویرمک
ایستکلری دینی فکرلرده برنجدد کوسترمکه چالیشمیلدرلر .
بو عصرده قنون ایلہ همغان اولمایان قواعد دینیمنک
و داها دوغروسی بو یابده کی یا کلش تقسیماتک مطاع
اولامایاجقنی سلامتمنز نامنه ادعا و سیانه مجبوریت قویه
واردر . شو حالده بوتون مباحث دینییه عقل و حکمت
دائره سندہ بویوک بیر حریت فکریه ایلہ موضوع بحث
منافشه ایتمک استعداد کوسترم بیلعلی بز که بو عصر ترقینک
اولادی اولمقده کسب استحقاق ایدہم . ایشته بو مباحث

باپارى حدوده قوشاركن قاديىلر مملكتده كى حيات مدنى ياشاناچى ايشلر ك باشنده ايدىلر و بزم ارككلرىز مدافعه وطنه قوشاركن قاديىلر بزم بر وضع قنور ايله قفسلر بىك آرقه سنده ائشك فراقه يالكرز ، يالكرز آجى آجى كوز ياشى دو كدى .

ايشته فرقى ، ايشته مرض مهلك !

بولغار قاديىلر بىك يقيىن تدبىق تورك خاعلىرى ايچون جدا بر درس عبرتدر و امين اولملى برك دونكى خراب ؛ ازيك ، قرون وسطى يادكارى سيايه داملى ، طار و ملوث سوقاقلى بولغارستان قصبه لر نده فيشقيران نازمه حيات مدنى و اجتماعى ك عامل و مؤثراتى يالكرز قاديىلر بدر .

« طونه قومته سى ، تشكىل ايتدىكى وقت بولغارستانك تورك بويونديرىقتن قور تولماسنى دوشون كنج بولغارلر ايلك خطومه قارا و درين بر جهل و تعصب آلتنده ازين... حس مليتى تمام اوندارق هان جوانلاشوش بولغاراقده بر « مى بىلك » اوياندىرمق ايچون غابرووا قيزلر نه مراجعت ايلدى... ايلك بولغار مكشيتى غابروواده آچيلدىنى كون خرستو يوتفك ، بويورولق بيلزمدهش و جلادلى قومته جىنك همشيره سى ايدى كه عصرلر ك سينه نسيانده كومولش بولغار علامت مليدى نانه بوكوچك مكشيتك درسخته سنده آجى بر نشيه « مانم او قودى ...

صكرا ...

بوكوچك مكشيت ، قوجه بر بولغارستان ميدانه جيقاران اردونك باشنه كچدى .

بولغار قاديىلر نده فرانسىلر ك شوخ و سودا ريز اطواري يوقدر . قالىن بر سينه مادر طاشيان بولغار قىزلى يتيشد بروه كى نسلك مفكوره سى چوقايى مين ايلشدر . بون بوقاينلىق اساساره اعلان ايدىان حرب مدهشه دوزى سوق ايديه كى ارككلرى ناصلىتشد بروه جكنى اك اوفاقى قرقانه قدر بيلهرك بويودر . اونداه اوياندر بروه جنى

بوكتابك نفخات معنوسى ، اون اوچ عصر دى رى ذات هاپون نبوى نى ستر ايدن خرافات بولوطلر نى بىروزان لطيف ايله رفع ايدرك حقيقت محمدى نى بوتون ششمه بشرى نى ايله بيزه كوستر مكددر .

مؤلف بوتون روحى ايله صانكه بوسورتله خطاب ايتكددر :

« يار رسول الله ! سن ايتدىك كى يار ايتلدىك . ون ، سنى ، يار ايتلدىك كى امتته بيلدىرمك ايتىرم ! »
فيلچ زاده

حقى

تورك وقادين

— اى تورك قىزلى سز اولسون
بو ظالم ارككلرى ديكه بيلكرز —

بولغار — تورك جدال مهنك شان ظفرى بولغار قىزلىر نه عار مغلوبى تورك قاديىلر نه عايددر .

دعوا ملك ، نه قدر آجى ، نه قدر المناك اولدينى بيلوروم و بتون صميم وجدانه شو قناعى اك جانلى ، اك مادى دلائل ايله اثبات ايديه بيله جكم . صار صيلعاز بر ايمانم واردرك بى روم ايلدين يك مخقر و ذليل برقرار حيثى شكلنه قوغان دنكى صار مساحيلر ك ، نام غاليه ديكه جكارى ابد طفر اوستده بولغار قاديىلر نه مائلك سينه محبتدن اتخاف ايدش كلكا تقدر كارانه بولوناچقدر .

خرىك اعلاننده بولغار قاديىلر مملكتده ارككلر ك ايدقلىرى حركات اجتماعى ك باشنه كچيدلر . قوجهلىرى ،